

VERKEERSSLACHTOFFERS BIJ APPELSCHA EN FOCHTELOOËRVEEN

Met veldgegevens van Janco Mulder

Wegen vormen een belangrijk risico voor trekkende amfibieën en reptielen. Dat zal niet onbekend zijn. Ons land kent immers vele overzetacties voor padden, waarbij vrijwilligers de dieren tijdens de voorjaars trek veilig overzetten. Van de reptielen is het vooral de ringslang waarvan regelmatig verkeersslachtoffers worden gevonden.

Verkeersslachtoffers van amfibieën en reptielen worden vooral gevonden langs lokale wegen. Langs rijkswegen worden dode amfibieën en reptielen maar zelden gevonden, ondanks dat juist langs deze wegen op veel plaatsen naar verkeersslachtoffers wordt gekeken. Daarbij worden echter vrijwel uitsluitend vogels en zoogdieren gevonden.

Veel doodgereden dieren

Nauwkeurige tellingen van doodgereden padden, kikkers, slangen en hagedissen zijn helaas nog weinig beschreven. Janco Mulder, die voor het Meetnet Reptielen drie trajecten volgt, heeft de verkeersslachtoffers die hij langs twee wegen bij Appelscha en Fochtelooërveen vindt, nauwkeurig bijgehouden. Elk gevonden dier wordt door hem geregistreerd en van de weg verwijderd om dubbeltellingen te voorkomen. Het blijkt jaarlijks om aanzienlijke aantallen dieren te gaan. Op de twee kilometer lange

weg tussen Ravenswoud en Fochtelooërveen zijn in vijf jaar tijd zo'n zestig ringslangen gevonden, terwijl van padden en kikkers alleen al vorig jaar 960 slachtoffers geteld zijn. De weg door het Fochtelooërveen is door drie mensen "geraapt", in 1997 vonden zij samen minimaal dertig slachtoffers van ringslangen en anders. In 1998 is minder vaak gekeken maar zijn nog minstens vijf dode slangen geteld. Langs deze weg worden ook veel doodgereden levendbarende hagedissen gevonden.

Gevaarlijk zonnen

Er zijn verschillende verklaringen te geven voor de gevonden dieren op de weg. Bij amfibieën gaat het vooral om dieren die de weg over willen steken op weg naar hun voortplantingswater. De paddentrek is daarvan een bekend voorbeeld. Ringslangen lijken voor een deel ook doodgereden te worden tijdens een poging de weg over te steken. Bij Ravenswoud worden de meeste dieren gevonden daar waar de weg watergangen en boswallen doorsnijdt. De meeste doodgereden slangen en hagedissen worden echter gevonden aan de kant van de verharde weg. Op mooie dagen kunnen de dieren hier ook zonnend worden aangetroffen. Dit zonnen blijkt voor veel dieren dus niet zonder risico.

Vervolg Z.O.Z.

Rein Schut fotografeerde dit verkeersslachtoffer in de omgeving van Meppel. Het zwangere ringslangvrouwtje was op weg naar de plek waar ze haar eieren kwijt wilde.

Zonnen en oversteken

Blijft de vraag, waarom zoeken de dieren de kant van de weg op om te zonnen? Bij het Fochtelooërveen kunnen vernatting en verruiging van terreinen een rol spelen. Het Fochtelooërveen is erg nat en zal in de toekomst, om de hoogveenvorming te stimuleren, nog natter worden. Het kan zijn dat er in het gebied weinig geschikte droge zonplekjes overblijven. Het warme asfalt is voor de dieren blijkbaar een aantrekkelijk alternatief.

Aan de overkant van deze weg liggen enkele percelen nieuw aangekocht natuurterrein. De begroeiing op deze terreinen verruigt en de gebieden worden geleidelijk aantrekkelijker voor de reptielen. Een deel van de dieren uit het Fochtelooërveen is de weg overgestoken en heeft zich reeds in deze nieuwe terreinen gevestigd. Hierdoor komen langs de weg meer dieren voor, maar ook de kans dat meer trekkende dieren de weg oversteken zal groter zijn.

Is er wat aan te doen?

Om te voorkomen dat dieren de weg op komen om te zonnen, zou het zonnen minder aantrekkelijk gemaakt kunnen worden. Als de berm voldoende ruimte biedt, zou bijvoorbeeld een smalle strook langs de weg kort gehouden kunnen worden, of kunnen in de berm zelf zonplekjes worden gerealiseerd. Voor de weg door het Fochtelooërveen zijn maatregelen wellicht niet meer nodig. Er zijn plannen om de weg af te sluiten voor doorgaand verkeer. Op plekken waar dieren regelmatig de weg oversteken, bij watergangen en boswallen, worden vaak faunabuizen aangelegd. Dit zijn betonnen buizen met een beperkte doorsnede (20 tot 30cm) die in of onder het wegdek liggen. Er liggen in ons land inmiddels meer dan 100 van deze faunabuizen. Het is echter nog steeds niet bekend of reptielen dit soort voorzieningen gebruiken. De meeste faunabuizen in ons land liggen buiten gebieden waar reptielen zitten. Amfibieën accepteren alleen grote buizen of speciaal geconstrueerde amfibieëntunnels.

MEDEDELINGEN

Reptielen en Terreinbeheer

Op twee maart heeft op de Universiteit van Amsterdam een contactmiddag voor terreinbeheerders plaatsgevonden. De middag was door RAVON Werkgroep Monitoring georganiseerd en had als thema Reptielen en Terreinbeheer. De bedoeling was om terreinbeheerders uit het hele land kennis te laten maken met reptielen en hun leefgebieden en de gevolgen van beheersmaatregelen in reptielenbiotopen. De opkomst op de dag was overweldigend. Ruim honderd beheerders vanuit het hele land hadden de weg naar Amsterdam weten te vinden. Vrijwel alle terreinbeherende organisaties waren vertegenwoordigd: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Provinciale Landschappen en andere landschapsbeherende instanties. De opzet, om al deze mensen eens met elkaar van gedachten te laten wisselen over reptielvriendelijk terreinbeheer, bleek geslaagd. Een verslag van de die dag gehouden lezingen zal in een volgende nieuwsbrief verschijnen.

Rapport Duinhagedis

Afgelopen februari is het rapport 'De duinhagedis voor de toekomst behouden' verschenen. Het rapport is een publicatie van het Overleg Duinhagedis, een samenwerkingsverband tussen duinbeheerders, duinbiologen en herpetologen. Het rapport heeft als doel een bijdrage te leveren aan het duinbeheer door de relatie tussen het duinbeheer en de zandhagedis voor het voetlicht te brengen. Daarbij wordt de zandhagedis als een karakteristiek onderdeel van het duinecosysteem benaderd. Ook de verspreiding, het voorkomen in de diverse duingebieden komt uitgebreid aan bod. Daarnaast zijn allerlei wetenswaardigheden over de duinhagedis in boxjes tussen de tekst geplaatst, bijvoorbeeld stukjes die ook al in Nieuwsbrieven stonden. En er zijn veel foto's opgenomen.

Het rapport is toegestuurd aan alle medewerkers die voor het Meetnet Reptielen actief zijn in de duinen. Geïnteresseerden kunnen het rapport kopen door fl 25,- (inclusief verzendkosten) over te maken op giro 820286 ten name van RAVON/SBNO te Amsterdam, onder vermelding van Rapport Duinhagedis.

